

Het thema *Op de koop toe* is een ontdekkingsreis naar de onzichtbare wereld achter onze aankopen. Achter veel producten, zoals eten, bloemen, kleding of medicijnen zit een wereld van armoede, milieuschade en veel meer. Wij willen als consument zo goedkoop mogelijk onze producten kopen. Daar speelt de handel natuurlijk op in waardoor bij het productieproces veel *Op de koop toe* wordt genomen. Zo ontstaan er misstanden; van kinderarbeid tot uitbuiting van (vrouwelijk) personeel, van plundering van schaarse bodemschatten tot vervuiling van water en lucht.

Anno 2011 komt het nog voor dat jonge arbeidsters (met name in arme landen) drie jaar intern moeten werken om aan het einde een (te) klein geldbedrag te ontvangen als een soort bruidsschat. Overuren worden niet uitbetaald en veel van de meisjes kampen met gezondheidsklachten in de hete en stoffige spinnerijen. Behalve H&M liet ook het Nederlandse C&A er kleding maken.

De leeskring en het thema *Op de koop toe*

In het boek *Bijna Thuis* maakt u kennis met de werk- en leefomstandigheden van immigranten in de Verenigde Staten. U krijgt een inkijkje in de wereld achter confectiekleding. Het boek is in de bibliotheek te lenen.

Bijna Thuis

Auteur: Jean Kwok

Uitgeverij De Boekerij, 2010

Vertaling: Jeannet Dekker

Bespreking: Pauline van der Lans

Achtergrondinformatie auteur

Jean Kwok was vijf jaar toen ze met haar ouders en haar broers en zussen van Hongkong naar New York City emigreerde. Net als de hoofdpersoon uit haar boek, woonde ze in de wijk Brooklyn en werkte ze als kind, samen met haar broer Kwan, in een textiel fabriek. Haar roman is gedeeltelijk autobiografisch, maar ze heeft ook personages en verhaallijnen verzonnen.

Jean Kwok studeerde aan Harvard University cum laude af in de Engelse en Amerikaanse literatuur, en haalde aan de Columbia University een mastersdiploma Fictie. Tijdens en na haar studie deed ze uiteenlopend werk. Ze werkte in laboratoria, maar was ook ballroomdanseres.

Tijdens een vakantie ontmoette ze een Nederlander, met wie ze trouwde. Ze woont nu met hem en hun twee zonen in Nederland. Jean Kwok werkte als docent Engels aan de universiteit in Leiden, en is nu fulltime schrijfster.

Haar debuutroman *Girl in Translation*, in het Nederlands vertaald als *Bijna Thuis*, is een groot succes. Ze heeft vele Amerikaanse prijzen gewonnen en het boek is inmiddels in vijftien landen vertaald. Haar broer Kwan is in 2009 omgekomen bij een vliegtuigongeluk en heeft het boek nooit kunnen lezen.

Korte inhoud van het boek

Na de dood van haar vader, emigreert de elfjarige Kimberley met haar moeder van Hongkong naar Amerika. De zus van haar moeder, Paula, heeft voor de overtocht, een visum en huisvesting gezorgd. Ook mag Kims moeder in de textiel fabriek werken die Paula samen met haar man Bob runt. Dit lijkt een goed plan, maar het pakt anders uit.

Paula en Bob zijn niet de gastvrije familieleden waarop ze gehoopt hadden, en er volgen zeven jaren waarin moeder en dochter in grote armoede leven. Ze wonen in een afbraakpand vol ratten en kakkerlakken, en Kim is financieel gezien genoodzaakt haar moeder te helpen in de textielfabriek. Ondertussen moet ze ook naar school, moet ze zich staande houden in haar sociale leven, en wordt ze verliefd. Het lukt Kim om via studiebeurzen op de beroemde Yale University terecht te komen. Als ze vlak daarvoor zwanger raakt van haar jeugdvriend Matt, lijken haar toekomstplannen in duigen te vallen. Ze doet voorkomen alsof ze abortus heeft laten plegen, wat voor een verwijdering met Matt zorgt, en gaat vervolgens studeren, terwijl haar moeder het kind opvoedt. Jaren later ontmoet ze Matt weer. Ze is dan kinderarts. Matt en zij praten alles uit, maar ze verzwijgt dat hij de vader is van haar zoon.

Historische en maatschappelijke context

De roman speelt zich af in de jaren tachtig van de vorige eeuw, tijdens de regering Reagan. De Amerikaanse president Ronald Reagan (1911–2004) regeerde van 1981 tot 1989. In die periode emigreerden er veel mensen uit China naar Amerika op zoek naar een beter leven. Dit had in de recente geschiedenis te maken met de *Culturele Revolutie* die in 1966 onder Mao Zedong in China uitbrak en die alle culturele uitingen, zoals klassieke literatuur, beeldende kunst en muziek, uitbande ten gunste van de communistische staat. Kims grootouders zijn toen als intellectuelen ter dood veroordeeld. Voor die tijd hadden ze hun twee dochters, Kims moeder en tante Paula, in Hongkong in veiligheid kunnen brengen. Toen ook Hongkong in 1984 communistisch werd, vluchtten beiden naar Amerika, zoals vele andere Chinezen.

Zij stichtten de zogenaamde Chinatowns: speciale wijken met Chinese winkels, eethuizen, werkplaatsen en tempels. Behalve in New York City zijn er wereldwijd Chinatowns te vinden in grote steden (ook in Amsterdam).

De periode waarin de roman speelt, valt in de *Koude Oorlog*. Het kapitalistische westen en het communistische oosten staan lijnrecht tegenover elkaar. Dit tijdperk begint na de Tweede Wereldoorlog en eindigt met de val van de Berlijnse Muur, in 1989.

In de roman zoeken de Chinese mensen hun heil in Amerika: het land van de toekomst, waar een krantenjongen miljonair kan worden.

Voor hoofdpersoon Kim gaat dat zeker op: van een anderstalig meisje uit een achterstandsbuurt wordt ze arts. Maar ze heeft veel tegenslagen gehad en heeft er hard voor moeten werken.

De werkomstandigheden voor *immigranten in de Verenigde Staten* waren, en zijn, zeer slecht. Zij worden als goedkope arbeidskrachten gezien en hebben weinig rechten.

Meer dan een kwart van de immigranten komt uit Azië. Om het Amerikaans staatsburgerschap te krijgen, moet iemand werk hebben of een familierelatie aan kunnen tonen. Kinderen worden vaak ingezet om de productie van de ouders op te voeren. De kinderen krijgen hier niet voor betaald, maar omdat er stukloon wordt uitgekeerd, verdienen de ouders meer geld naarmate ze, dankzij de kinderen, meer produceren. Dit komt in het boek duidelijk naar voren en wordt versterkt op het moment dat de inspectie onverwacht langskomt en alle kinderen onder de achttien jaar opgesloten moeten worden.

In het boek hecht de moeder van Kim waarde aan *Chinese gewoonten en gebruiken*. Zij raadpleegt de Tong Sing, een Chinese wijsheidsalmanak, waarin Phu geschreven staat: krachtige woorden van oude meesters. Verder zet zij vijf altaren in de keuken. Zij hanteren de boeddhistische principes en doden in principe geen dieren. Met Chinees Nieuwjaar voeren ze rituelen uit bij hun vijf altaren en in een tempel in Chinatown. Hun Nieuwjaar valt niet samen met dat van de Westerse landen. De Chinezen baseren zich op hun eigen jaartelling en maandindeling en op de stand van de maan. Het jaar 2011 is bij hen 4708.

Personages

Kimberley is elf jaar als ze met haar moeder in New York aankomt. Haar vader is aan een beroerte overleden toen Kim drie jaar was. In Hongkong was ze een briljante leerling en ze heeft alles in zich om dat in Amerika ook te worden, ware het niet dat ze weinig kansen van haar onderwijzer krijgt. In Hongkong was ze de beste van de klas en dat wil ze nu weer worden. Dankzij een enorm doorzettingsvermogen en een uitmuntend verstand, redt ze het uiteindelijk en kan ze met een beurs gaan studeren. Kim is rechtschapen en eerlijk. Net als andere Chinese kinderen is ze zeer gedisciplineerd. Ze weet dan ook niet wat haar overkomt als ze ziet hoe rommelig het schoolleven in New York verloopt.

Naast school moet ze haar moeder ondersteunen bij het werk in de textielfabriek. Ook dit doet ze heel goed. Zowel in de fabriek als op school, werkt haar enthousiasme tegen haar. Op school denken ze dat ze door fraude een hoog punt heeft gehaald, op de fabriek wordt ze afgerekend op haar te hoge productie: als je zo snel werkt, kun je ook wel minder verdienen om toch aan een bestaansminimum te komen.

Hoewel Kim een heleboel narigheid overkomt, laat ze zich niet kisten. Ze gaat de confrontatie aan met twee klasgenoten die haar dwarszitten: met Luke gaat ze vechten, met Greg gaat ze in gesprek. Kim droomt van een leven zoals ze dat op de televisie ziet, met rijkdom en comfort. Daarbij koestert ze een tienerliefde voor haar jeugdvriend Matt. Als ze in de vierde klas van 'Harrison Prep' zit is ze een van de beste leerlingen. Ook uiterlijk verandert ze: haar huid wordt zuiverder, ze heeft lange haren en haar figuur krijgt vrouwelijke vormen.

Haar moeder is weduwe en was muziekdocente in Hongkong. Ze kan mooi viool spelen en bij hoge uitzondering doet ze dat nu nog. Ze heeft tuberculose gehad en is daarvan genezen, mede dankzij financiële ondersteuning van haar zus Paula, die de medische kosten voor haar rekening nam. Ook betaalde zij haar ticket en visum. Als ze dankzij haar ook nog eens een baantje in de textielfabriek krijgt, is ze Paula helemaal voor eeuwig dankbaar. Ze durft niet tegen haar in te gaan en schaamt zich als Kim dat wel doet. Ook accepteert ze dankbaar de slechte woonsituatie waar Paula verantwoordelijk voor is. Als Kim op Harvard University is toegelaten en hun wereld er rooskleuriger uitziet, zegt ze haar zus en de fabriek vaarwel.

Matt is de jeugdliefde van Kim en later de vader van haar kind. Hij is populair onder zijn leeftijdgenoten, zorgt goed voor zijn ouders en heeft allerlei baantjes om aan geld te komen. Hij heeft een zwak voor Kim. Hij bemoedigt haar en neemt haar op sleeptouw. Als hij een relatie met Vivian heeft, blijft hij toch contact houden met Kim.

Annette is Kims schoolvriendin. Ze komt uit een goed milieu en is ruimhartig en ruimdenkend. Ze ontwikkelt zich van een doorsnee meisje tot een maatschappelijk bevolgen persoon. Ze leest boeken van Simone de Beauvoir en wordt politiek actief. Haar voorkeur ligt bij het communisme, wat Kim soms lastig vindt, omdat zij nu juist te maken heeft gehad met de negatieve effecten van het communistische regime. Annette steunt Kim door dik en dun.

Curt is Kims schoolvriend op 'Harrison Prep'. Hij verdedigt haar bij het spiek-incident, en als Kim hem bijles geeft, springt er een vonkje over. Curt komt uit een rijk gezin en leeft in sterk contrast met Kim. Een voorbeeld hiervan staat op bladzijde 250 als Curt vertelt dat hij in een Italiaans restaurant lang op de rekening moest wachten en daarom zomaar weggelopen is. Hij is razend populair bij de meisjes, loopt er sjofel bij en rookt joints.

Tante Paula is de zus van Kims moeder. Vanuit de Chinese traditie neemt ze de zorg voor haar zus en haar nicht op zich, maar het gaat niet van harte. Ze betaalt de ziektekosten en

de overtocht voor hen, maar laat hen vervolgens vallen als een baksteen. Paula is arrogant en snobistisch en schept enorm op over de leerprestaties van haar kinderen. Ze is jaloers op het succesvolle schoolverloop van Kim.

Oom Bob is tante Paula's man. Hij is een Amerikaan met een handicap aan zijn been. Hij zocht en vond in China een echtgenote. Hij runt de textielfabriek, waar hij Paula belangrijke taken gegeven heeft. Ze hebben samen drie kinderen.

Thematiek

Ieder mens wil zich uit een uitzichtloze situatie ontworstelen op weg naar een beter leven. Daarbij is steun en hulp van anderen onontbeerlijk, maar vaak ondervind je juist tegenwerking. Op de weg naar succes kom je veel concurrenten tegen die zich tegen jou gaan afzetten, omdat ze bang zijn dat jij je doel eerder bereikt. Kim wordt tegengewerkt door haar onderwijzer, meneer Bogart, en door tante Paula, maar zet toch door.

Motieven

In het boek zit een aantal grondlagen die universeel zijn. Met andere woorden: dit zijn terugkerende onderwerpen die in meer kunstvormen voorkomen. Het zijn een soort basispunten waar het verhaal op gestoeld is. De moeder-dochter relatie is bijvoorbeeld een bekend terugkerend motief, evenals de verschillen tussen arm en rijk. In de roman zien we de volgende motieven:

Taal en vertalen. Taal is een wezenlijk onderdeel bij het opbouwen van een leven in een nieuw land. Kim is constant bezig met taal. Ze moet Engelse woorden leren om zich zelf staande te kunnen houden, maar ook om belangrijke zaken voor haar moeder te vertalen.

Schaamte. Kim was in Hongkong van goede komaf, maar begint in Amerika weer bij nul. Haar kleren zijn versleten, hun woonsituatie is abominabel. Tijdens de gymles durft ze zich niet om te kleden vanwege haar geïmproviseerde ondergoed, en ze houdt geheim waar ze woont uit angst dat iemand van school haar komt opzoeken. Als Annette onverwacht langskomt, schaamt Kim zich enorm.

Moeder-dochter relatie. Kims moeder doet er alles aan om haar dochter een goede toekomst te geven. Hierdoor is ze streng en hardvochtig. Ze stelt hoge eisen aan Kims schoolprestaties en werkt alleen maar om een goed bestaan voor Kim op te bouwen. Op haar beurt wil Kim later studeren en een goede baan vinden, zodat zij haar moeder kan onderhouden. Het feit dat zij zo op elkaar zijn aangewezen, levert soms moeilijkheden op. Moeder houdt erg vast aan de Chinese tradities, terwijl Kim de behoefte voelt mee te gaan met de vernieuwingen die bij Amerika horen. Dat maakt hun moeder-dochter conflicten als die van ieder ander. Toch steunen ze elkaar door dik en dun, of, zoals de moeder zelf zegt: "Jij en ik, moeder en welp" (blz 11).

Standverschillen en het verschil tussen arm en rijk. De armoede van Kim en haar moeder staat in schril contrast met de luxe woonsituatie van Annette. Het sterkst komen de standverschillen tot uitdrukking op 'Harrison Prep', een school voor voortgezet onderwijs die haar later toegang tot de universiteit kan verschaffen. Om iedereen zo gelijk mogelijk te laten zijn, zijn er kledingvoorschriften. Toch zijn er opvallende verschillen tussen dure en goedkope blazers, zodat duidelijk te zien is wie van goede komaf is en wie niet. Curt weet niets van de arbeidersklasse, maar wil er wel sjofel bijlopen op gevonden, kapotte schoenen.

Kinderen en ouders. De ouders van Kims moeder stuurden haar en zus Paula naar Hongkong voor een betere toekomst. Op haar beurt doet zij er alles aan om Kim van een goed leven te verzekeren. Matt moet extra bijverdienen om de goklust van zijn vader te financieren. In de textiel fabriek ondersteunen de kinderen (onbetaald) hun ouders. Paula schept op over de prestaties van haar kinderen. De *rol van familie* is belangrijk: je hoort voor elkaar te zorgen. Bij Paula gaat dat niet van harte. Ze laat haar zus met haar dochter naar Amerika komen, om hen vervolgens te verwaarlozen. Aan het eind van de roman voedt Kims moeder haar kleinkind op.

Buitenstaander zijn en gepest worden. Kim hoort nergens echt bij. Op school wordt ze gepest vanwege het feit dat ze anders is dan de anderen, en haar onderwijzer doet daar nog een schepje bovenop. Vanwege haar intellectuele kwaliteiten vinden ze haar op de fabriek maar een bolleboos.

Symbolen

In de roman komt een aantal voorwerpen, beelden en situaties voor, die een symbolische waarde hebben: er zit een diepere laag in hun betekenis.

Het Vrijheidsbeeld. Dit standbeeld uit 1884, staat op Liberty Island, in de haven van New York. Vroeger kwamen alle immigranten per boot de Verenigde Staten binnen, en deze 'Lady Liberty' was hun eerste aanblik van de Amerikaanse Droom. Kim wil per se het Vrijheidsbeeld zien. Dit staat voor haar eigen behoefte aan vrijheid.

De gevonden 'knuffelstof'. Kim en haar moeder vinden restanten zachte stof in een fabriekscontainer. Ze zijn er dolblij mee en maken er kledingstukken en bedovetrekken van. De stof symboliseert zachtheid en warmte in hun leven.

Schoolfoto. Op haar eerste schoolfoto was Kim elf jaar. Het was een proefafdruk die ze verscheurde. Toch bewaarde ze de snippers in een envelop en als ze deze jaren later als puzzelstukjes tegen elkaar legt, ziet ze haar eigen hoop en ambitie terug. De foto staat voor het verscheurde meisje dat ze vroeger was, maar dat nu weer een geheel is.

De telefoon. Als het financieel wat beter gaat, krijgen ze telefoon in hun appartement. Dit staat voor meer contact met de buitenwereld. Doordat Kim nu met haar klasgenoten kan bellen, wordt ze ook steeds Amerikaanser. De telefoon staat voor contact met de nieuwe Amerikaanse wereld.

Parfum. In 'Macy's', een beroemd warenhuis in New York, besproeien Kim en Annette elkaar met proefflesjes parfum. Het elkaar met parfum besprenkelen, symboliseert hun vriendschap.

Rokken. In de textiel fabriek krijgen Kim en haar moeder anderhalve cent per genaaide rok uitbetaald. Om een woordenboek te kopen moeten ze tweehonderd rokken naaien. Jarenlang bepalen ze of iets duur of goedkoop is aan de hand van het aantal rokken.

Titelverklaring

De oorspronkelijke, Engelse titel van het boek is *Girl in Translation*, wat letterlijk betekent: 'Meisje in vertaling'. Het meisje is Kim en zij is constant bezig met vertalen. Niet alleen de woorden van Chinees naar Engels en vice versa, maar ze moet ook zichzelf vertalen. Ze moet rollen spelen om zich staande te houden, ze moet liegen om geaccepteerd te worden. Zelfs haar naam moet veranderd worden in het Engels. Kortom, ze kan niet zichzelf zijn. Door zich in bochten te wringen moet ze zichzelf vertalen van een armoedig meisje met

zelfgemaakt ondergoed, tot een populaire, briljante leerling. Uiteindelijk lukt haar dat en komt ze bij wie ze werkelijk is: een succesvolle arts met een kind. Dan is ze bij zichzelf thuis. De periode daaraan voorafgaand is ze 'Bijna thuis', de titel van de Nederlandse vertaling.

Structuur tijd en ruimte

De roman bestaat uit een proloog en veertien titelloze hoofdstukken. In de proloog volgen we een vrouw in het hier en nu. Het is duidelijk dat ze ergens van onder de indruk is, want ze is gegrepen door de aanblik van een klein meisje en als er een bepaalde man in haar vizier komt, gaat haar hart tekeer. Het hoofdstuk dat volgt, is geschreven in de verleden tijd, wat wil zeggen dat we met een terugblik te maken hebben, waarin we Kimberley van haar elfde tot haar achttiende jaar volgen. In het laatste hoofdstuk is het twaalf jaar later. Kimberley is dertig jaar oud en opgeklommen tot kinderarts. De man uit de proloog blijkt Matt te zijn en het meisje is zijn dochtertje. Alle eindjes komen nu bij elkaar.

De roman speelt zich af in verschillende wijken van New York City. Kimberley groeit op in het armoedige deel van Brooklyn en gaat later naar de middelbare school in het betere stuk van de wijk. Later verhuist ze naar Queens. Als ze aan het eind van het verhaal kinderarts is, woont ze in Westchester, een buitenwijk voor de welgestelden. Uitstapjes zijn er naar het drukke Chinatown en naar het zakelijke Manhattan.

De erbarmelijke leefsituatie wordt uitgebreid beschreven. Het ijskoude appartement met ratten en kakkerlakken en de oververhitte textiel fabriek vol lawaai en stof. De winters zijn extreem koud, de zomers broeierig en heet.

Schrijfstijl en perspectief

Met uitzondering van de proloog, is het boek geschreven in de verleden tijd. Het is een 'ik-verhaal': het perspectief ligt bij Kim. We kijken door haar ogen mee en dat maakt dat we als lezer betrokken raken bij wat zij meemaakt. In het begin lezen we woorden letterlijk zoals zij ze hoort. Excuus wordt 'eks huus, overhoring wordt 'oeverharing' en hoofdsteden 'hofstedden'. Hoe erg het ook is wat ze meemaakt, het wordt er soms ook grappig door. Als schoolmeester Bogart vindt dat ze spiekt en haar een nul geeft, verstaat zij: "Niet aaf koken (...) Je krijgt tunnel!"

Later, als ze het Engels onder de knie heeft, moet ze juist Chinese uitspraken naar het Engels omzetten. Ook dat levert geestige beelden op. Een grote galblaas hebben, betekent dapper zijn. Als je gladde handen hebt, ben je onhandig. Wanneer je op de botten in iemands benen slaat, wil dat zeggen dat je misbruik van hem of haar maakt.

De roman beschrijft een aaneenschakeling van gebeurtenissen, met tussenpozen waarin we kunnen lezen hoe Kimberley zich voelt. Een voorbeeld hiervan staat op bladzijde 157. Ook op haar nieuwe school wordt ze, ten onrechte, verdacht van spieken. De lezer voelt mee hoe ze verstijft en hoe haar handen trillen. De emoties slaan met golven door haar heen.

Wat het genre betreft, zouden we kunnen spreken van een 'ontwikkelingsroman', omdat we Kimberley volgen in haar proces van kind naar volwassene. De roman valt echter ook onder de noemer 'migrantenliteratuur' en daarbij is het ook een liefdesverhaal, een 'lovestory'.

Discussiepunten

1. Kimberley is een briljante leerling die alle tegenslagen op school te boven komt. Met extra bijles en studiebeurzen krijgt ze uiteindelijk alle kansen om te studeren. Maar hoe zou het zijn voor een kind dat minder intelligent is en niet zo goed kan leren?
2. Kimberley groeit op in extreme armoede. In hoeverre was het u bekend dat deze omstandigheden zo mensonterend waren? Het verhaal speelt in de jaren tachtig. Wat zal er inmiddels veranderd zijn? In hoeverre heeft het boek uw mening over immigranten beïnvloed?

3. Het verhaal wordt door de ik-figuur, Kimberley, verteld. Hoe zou het, in grote lijnen, beschreven zijn als de moeder aan het woord was geweest?
4. Tante Paula is geen hartelijke persoonlijkheid. Sterker nog, ze laat haar zus en haar nicht aardig aan hun lot over. Zelf heeft ze moeten knokken voor een goed bestaan in Amerika. Rechtvaardigt dat haar houding? In hoeverre kunt u zich voorstellen dat ze zo hard (geworden) is?
5. Curt is een voorbeeld van iemand uit de betere klasse die geen idee heeft wat er in de samenleving omgaat. Hij spijbelt, rookt hasj en loopt er slonzig bij. Toch is hij ook heel aardig en daarbij is hij gek op Kim. Wat is Curt voor een jongen? Is hij sympathiek? Ongeïnteresseerd? Wat zegt zijn persoon over jongeren in het algemeen?
6. De kinderen zijn niet in dienst van de textiel fabrieken, maar ondersteunen hun moeders. Is hier sprake van kinderarbeid?
7. Nog altijd komen er kinderhanden te pas aan onze confectiekleding. Vooral ketens als H&M of C&A zijn hiermee regelmatig in het nieuws. Zie www.hivos.nl Hoe staat u, na het lezen van *Bijna Thuis*, voor de kledingrekken?
8. Op de website van de openbare bibliotheken Nederland www.obvw.nl wordt *Bijna Thuis* ook een 'aanrader voor 14+'ers' genoemd. Waarom bent u het daar wel of niet mee eens?
9. Het gedicht van Lau Tse (604 – 507 v.Chr.) staat in de *Tau-te tjing*, een bundel met grondgedachten van een belangrijke Chinese spirituele filosofie: het Taoïsme. Bespreek samen de buigzaamheid, kracht en zwakte van Kimberley. Waarom redt zij het in het leven?

Verwijzingen naar andere kunstvormen

In de roman wordt een aantal titels genoemd:

- John Updike (1932 – 2009) schreef de roman *Rabbit, Run*
- *Our Town* is een toneelstuk van de Amerikaanse schrijver Thornton Wilder (1897 – 1975)
- *Indiana Jones and the Temple of Doom* uit 1984 is een avonturenfilm van Steven Spielberg.
- *Norma* van Vincenzo Bellini (1801 – 1835) is een opera in twee bedrijven.

Suggesties voor verdergaande ontmoetingen

Literatuur

Chen-Niang - Kwan Yin, de goddelijke moederfiguur in de Chinese volksreligie. Uitgeverij Ankh-Hermes, 2005.

Autobiografisch verhaal over wat de godin Kwan Yin in het bevlogen leven van de auteur betekent. Daarbij trekt ze parallellen naar Moeder Maria.

Amy Chua – Strijdlid van de Tijgermoeder, Uitgeverij Nieuw Amsterdam, 2011

Een autobiografisch relaas van een Chinese moeder die haar dochters met orde en tucht opvoedt, omdat ze denkt dat ze alleen dan succesvol kunnen worden in de Westerse samenleving.

Lulu Wang – Het Lelietheater, Uitgeverij De Boekerij, 1997

Het jonge meisje Lian groeit op tijdens de Culturele Revolutie in China, en probeert vriendschap te sluiten met een meisje uit een hogere kaste.

Amy Tan – De vrouw van de keukengod (alleen nog antiquarisch verkrijgbaar. Eerste druk: 1991)

Een moeder vertelt haar dochter waarom ze in 1949 van Shanghai naar Amerika gevlucht is. Een boeiend en levendig beeld van het leven in China in de eerste helft van de vorige eeuw.

Film

The Joy Luck Club (1993)

Deze film gaat over de relatie tussen vier moeders die een Chinese oorsprong hebben, en hun volwassen dochters die in Amerika zijn opgegroeid. De steeds groter wordende cultuurverschillen staan centraal. Het is een verfilming van de Amy Tans gelijknamige roman. Op Youtube zijn fragmenten van de film te bekijken. Ook is de film nog te huren via de bibliotheek.

Geraadpleegde bronnen

www.amerika.nl
www.theusa.nl
www.wikipedia.nl
www.rottentomatoes.com
www.ontdek-amerika.nl

Kort citaat

“Tante Paula had gezien hoe snel ik werkte. Te snel. We waren meer gaan verdienen en nu had ze uitgerekend dat ze ons minder kon betalen en dat we dan dankzij mijn hoge tempo toch nog genoeg zouden krijgen om te kunnen overleven. En ik had nog wel gedacht dat ik een gunstige indruk op haar maakte.” (blz 171)

Gedicht dat aansluit bij de roman

Een mens is bij zijn geboorte buigzaam en zwak,
bij zijn dood is hij star en stijf.
Groene planten zijn teer en zitten vol sap,
als ze afsterven, zijn ze verwelkt en dor.
Starheid en onbuigzaamheid liggen dus ten grondslag aan de dood;
buigzaamheid en zwichten liggen ten grondslag aan het leven.
Een leger dat niet flexibel is, behaalt nooit de zege in de strijd.
Een boom die niet wil buigen, knapt af.
Wie hard en sterk is, valt.
Wie zacht en zwak is, redt het gegarandeerd.

Uit: *Tau-te tjing* (Het Boek van Weg en Deugd), Lau Tse, Uitgeverij Servire, 1994

Deze boekbespreking is samengesteld in opdracht van en wordt u aangeboden door:
Passage, christelijk-maatschappelijke vrouwenbeweging
www.passagevrouwen.nl

Amersfoort, september 2011